

E

ducational Theatre in Western and Thai Societies

Thanasin Chutintaranond^{1,*}

Abstract

Parallel educational theatre in America and England has started since 15th century. Later, Marxism and Theory of Natural Unfoldment had direct influences to the development of educational theatre. Academic institutions which aim at training teachers who can use drama in classroom effectively began in this era. The main purpose of educational theatre is that learners can develop their cognitive, mind, and body through drama process in classroom and consequently have direct experience in both elementary school and college level. Although educational theatre in each country has different specific outcomes but they stand on similar process and same methodology. In Thailand, educational theatre was initiated in the Department of Dramatic Arts, Chulalongkorn University. Since then, other institutions were followed suit and many drama troupes pop up in our society to produce a show for kids and youth as it could be seen nowadays.

Keywords: educational theatre, applied theatre, Thai society, western society

¹ Department of Speech Communication and Performing Arts, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.

* Corresponding author. E-mail: thanasin.c@chula.ac.th

ละครการศึกษาในสังคมตะวันตกและสังคมไทย

ธนสิน ชุตินธรานนท์^{1*}

บทคัดย่อ

ละครการศึกษามีจุดเริ่มต้นที่ยาวนานตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 คู่ขนานกันทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ต่อมาแนวคิดมาร์กซิสม์ และทฤษฎีการศึกษากลุ่มที่เน้นพัฒนาไปตามธรรมชาติมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของละครการศึกษา ทำให้เกิดสถาบันการศึกษาเพื่อผลิตครูที่มีความเชี่ยวชาญในการนำละครการศึกษาไปใช้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้ละครการศึกษามีเป้าประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองทั้งทางด้านพุทธิ จิตต และพลังทักษะผ่านการมีส่วนร่วมในละครที่ครูนำไปจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เกิดเป็นประสบการณ์ตรงของผู้เรียนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทั่งระดับอุดมศึกษา แม้ว่าละครการศึกษาแต่ละประเภทในแต่ละประเทศจะมีจุดเน้นของผลลัพธ์แตกต่างกัน แต่ก็มีกระบวนการและวิถีวิทยาที่ใกล้เคียงกัน ในประเทศไทย ละครการศึกษาเริ่มต้นในสถาบันอุดมศึกษาที่ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นค่อย ๆ แพร่หลายไปสู่การจัดตั้งคณะละครจำนวนมากเพื่อสร้างสรรค์การแสดงแก่เด็กและเยาวชนดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ละครการศึกษา ละครประยุกต์ สังคมไทย สังคมตะวันตก

¹ ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

* Corresponding author. E-mail: thanasin.c@chula.ac.th

บทนำ

คำว่า “ละครการศึกษา” เป็นศัพท์เฉพาะที่ใช้เรียกประเภท (genre) ของละคร พรรีตัน ดำรง กล่าววว่า ละครการศึกษาได้รับการบรรจุอยู่ในระบบการเรียนการสอนตั้งแต่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทั่งระดับอุดมศึกษา มีแนวคิดและกระบวนการฝึกฝนที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างกิจกรรมละครที่เกิดขึ้นในราวคริสต์ศตวรรษที่ 20 (Dhamrung, 2004)

เมื่อพิจารณาจากชื่อแล้วสันนิษฐานว่าละครการศึกษาเป็นละครที่มีต้นกำเนิดจากศาสตร์สาขา ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เมื่อครั้งคริสต์ศตวรรษที่ 15 เริ่มมีการนำละครมาใช้เพื่อเป็นสื่อการสอนภาษาละติน และวรรณกรรมของเชกสเปียร์ในประเทศอังกฤษ ขณะที่ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการนำละครไปใช้ในสถานสงเคราะห์ผู้พวยพเพื่อประโยชน์ด้านความบันเทิงหรือนันทนาการ อย่างไรก็ตาม พรรีตัน ดำรง อธิบายว่า การนำ “ละคร” ไปใช้เป็น “เครื่องมือการสอน” เพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น และดำรงอยู่ในประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา มายาวนาน (Dhamrung, 2004) ก่อนที่จะกล่าวถึงลักษณะของละครประเภทดังกล่าว ผู้เขียนขอกล่าวถึงรากฐานทางความคิดอันส่งอิทธิพลสืบเนื่องต่อกำเนิดและพัฒนาการของละครการศึกษา

ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาส่งผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาละครเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และทำให้เข้าใจมนุษย์มากยิ่งขึ้น ดร.ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้พัฒนาทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis Theory) โดยมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งเพื่อเข้าใจความต้องการในใจที่แท้จริงของมนุษย์อันถูกกดทับไว้ภายใต้ระเบียบ และบรรทัดฐานของสังคม

ความปรารถนาที่จะทำความเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการในใจมนุษย์จึงสามารถศึกษาได้จากสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมา เช่น คำพูดหลุดปาก การกระทำซ้ำ งานเขียน การแสดง รวมถึงความฝัน

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ มีอิทธิพลต่อ ดร.จาคอบ แอล มอริโน (Jacob L. Moreno) ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 มอริโนได้ทดลองสร้างกิจกรรมละครสำหรับเด็กในกรุงเวียนนา ประเด็นสำคัญคือ มอริโน ค้นพบว่า การสื่อสารด้วยอวัจนภาษา (non-verbal language) กลวิธีการทำงานกลุ่ม และการใช้ละครเพื่อสร้างสถานการณ์สมมุติจะทำให้เกิดความเข้าใจตนเองมากขึ้น เกิดกระบวนการแก้ปัญหา และสามารถแก้ไขความขัดแย้งในชีวิตได้ พรรีตัน ดำรง กล่าววว่า สิ่งที่มอริโนค้นพบ นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเล่นบทบาทสมมุติ และการด้นสด (Improvisation) ในสถานการณ์จำลองต่าง ๆ กลายเป็นกิจกรรมที่นักการศึกษาใช้ในการทำละครนอกกรอบ และต่อมาถูกนำไปใช้ในการพัฒนาเด็ก ๆ ในโรงเรียน (Dhamrung, 2014)

ต่อมานักการศึกษากลุ่มที่เน้นการพัฒนาไปตามธรรมชาติ (Natural Unfoldment) ซึ่ง Kae-Manee (2013) และ Jungwiwattanaporn (2004) กล่าวถึงประกอบด้วย

1)ฌอง ฌาค รุสโซ (Jean Jacques Rousseau) นักการศึกษาชาวฝรั่งเศส ผู้ริเริ่มเรียกร่องรณรงค์เรื่องสิทธิเด็ก ได้ตั้งกระทู้ต่อสังคมในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามธรรมชาติของช่วงวัยเด็ก โดยเน้นย้ำให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปอย่างมีเสรีภาพ

2)โยฮาน ไฮริช เปสตาลอซซี (Johann Heinrich Pestalozzi) นักการศึกษาชาวสวิส ที่ได้รับอิทธิพลทางความคิดของรุสโซอย่างมาก ได้พยายาม

สืบสานแนวคิดของรุสโซ ในประเด็นว่าด้วยการศึกษาที่เป็นไปตามธรรมชาติ และการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนเด็ก ต้องระมัดระวังเรื่องเนื้อหาที่ควรเริ่มต้นจากง่ายไปหายาก และควรพิจารณาความพร้อมของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เด็กควรที่จะได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ได้ลงมือทำด้วยตนเองในสถานการณ์สมมุติ

3) เฟรดริช ฟร็อบเอล (Friedrich Frobel) ผู้นำเสนอความคิดว่าควรจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง อีกทั้งการเล่นคือการเรียนรู้ที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็ก

แนวคิดของทั้ง 3 ท่านนี้มีหลักการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ กล่าวคือ การเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กซึ่งแตกต่างไปจากการจัดให้แก่ผู้ใหญ่ บนพื้นฐานความคิดของการยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการเลือกเรียนรู้ตามที่ตนสนใจผ่านประสบการณ์ตรง

ความคิดของรุสโซ เปสตาลอชซี และฟร็อบเอล มีอิทธิพลต่อทฤษฎีการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ (Theory of Education and Experience) ของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักการศึกษาชาวอเมริกันซึ่งกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาว่าด้วยการพัฒนาสติปัญญา สังคม อารมณ์ และคุณธรรมของปัจเจกบุคคลในสังคมประชาธิปไตย ดิวอี้ ผู้เป็นนักการศึกษาในกลุ่มยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่แท้จริง และการมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (active participation) หรือกล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือ การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (learning by doing) นั่นเอง

ละครการศึกษาในสหรัฐอเมริกา

การยอมรับคุณค่าและเป้าประสงค์ของการนำละครไปใช้เพื่อการศึกษา ปรากฏในสหรัฐอเมริกา

ระหว่างพ.ศ. 2439-2446 Dhamrung (2004) ได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นไว้ดังนี้

อลิส มินนี่ เฮิร์ตส์ (Alice Minnie Herts) นักสังคมสงเคราะห์จากโครงการเพื่อสันติภาพของสมาพันธ์เพื่อการศึกษา (Educational Alliance) ได้จัดแสดงละครโดยใช้นักแสดงจากกลุ่มกิจกรรมการละครที่สมาพันธ์ และเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมละครในช่วงหลังเลิกเรียน โดยมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน กล่าวคือ 1) เพื่อนำเสนอการแสดงที่มีคุณภาพแก่เด็ก 2) เป็นกิจกรรมที่ช่วยสอนภาษาอังกฤษ และวัฒนธรรมแก่เด็กที่อพยพมาตั้งรกรากในสหรัฐอเมริกา และ 3) เป็นแหล่งรวมของครอบครัวผู้อพยพ เปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่และเด็กได้ทำงานร่วมกัน

ต่อมาใน พ.ศ. 2453 สมาพันธ์การละครแห่งสหรัฐอเมริกา (The Drama League of America) ได้รับการก่อตั้งขึ้น และได้มอบหมายให้ โครรา เมล แพทเทิน (Cora Mel Patten) รับผิดชอบในการรณรงค์ให้ละครเยาวชนเกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ส่งผลให้ชาวอเมริกันเริ่มให้ความสนใจละครในฐานะศิลปะอีกแขนงหนึ่งนอกเหนือไปจากดนตรีและภาพยนตร์ เกิดคณะละครชุมชน (community theater) จำนวนมากที่นำละครไปเล่น และจัดแสดงในพื้นที่โรงเรียนในลักษณะงานส่งเสริมการศึกษา (outreach program) และพื้นที่อื่น ๆ เช่น สลัม ศูนย์อพยพ และโรงพยาบาล นอกจากนี้ยังเกิดโครงการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละครเยาวชนอีกจำนวนหนึ่ง

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในสหรัฐอเมริกาที่เปิดสอนหลักสูตรละครเยาวชน และละครสร้างสรรค์ ในระดับปริญญาบัณฑิต และระดับปริญญาโทบัณฑิต รวมทั้งในบางสถาบันยังสอดแทรกแนวคิดเรื่องละครในการศึกษา (Drama in

Education) และละครเพื่อการศึกษา (Theater in Education) ไว้ในหลักสูตรด้วย อีกทั้งยังมีการเปิดสอนหลักสูตรดุริยางค์บัณฑิตในสาขาละครการศึกษา (Educational Theater) เช่น มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก มหาวิทยาลัยเท็กซัสออสติน (University of Texas at Austin) มหาวิทยาลัยฮาวาย (University of Hawaii) มหาวิทยาลัยอริโซนา สเตท (Arizona State University) และมหาวิทยาลัยฟลอริดา (University of Florida) เป็นต้น

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าละครการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับการพัฒนาภายใต้ร่วมเงาของนักแสดงที่เป็นครูบาอาจารย์ หรือครู/นักแสดง (Teacher/Actor) ที่เข้าไปจัดกิจกรรมละครและโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่โรงเรียน นอกจากนี้ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวนหนึ่ง ยังมีครูศิลปะผู้ทำหน้าที่สอนการแสดงอีกด้วย ครูเหล่านี้ล้วนสำเร็จการศึกษาด้านศิลปะการละครจากสถาบันอุดมศึกษา ปัจจุบันมีการนำเทคนิคของละครชุมชน และละครนอกกรอบ หรือที่ต่อมาเรียกว่าละครประยุกต์ มาใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นกระบวนการเรียนรู้จากการทำกิจกรรม

แนวคิดของนักปราชญ์ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมาส่งผลต่อการกำหนดบทบาทของครูผู้สอนในโรงเรียน ทำให้เกิดการจัดเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่เด็ก เป็นการสะท้อนความสำคัญของเด็กในฐานะเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้นเหตุให้เกิดการนำละครมาใช้กับเด็กเล็ก พรรณัน ดำรง อธิบายว่า แนวคิดดังกล่าวทำให้เกิดการสอนด้วยการเรียนปนเล่น ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้โต้ตอบ และสวมบทบาทสมมุติ เรียกกิจกรรมลักษณะนี้ว่า “ละครสร้างสรรค์” (Creative Dramatics)

(Dhamrung, 2014)

วินิเฟรด วอร์ด (Winifred Ward) ศาสตราจารย์สาขาการละคร แห่งมหาวิทยาลัยนอร์ทเวสเทิร์น (Northwestern University) คือผู้บุกเบิกละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กคนแรกในสหรัฐอเมริกา ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยนอร์ทเวสเทิร์น กล่าวว่า วอร์ดได้คิดค้น และทดลองกระบวนการละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กครั้งแรก เรื่องสโนไวท์ ในพ.ศ. 2468 มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนอีแวนสตัน (Evanston Elementary School) สหรัฐอเมริกา การแสดงในครั้งนั้นประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง นอกจากนี้วอร์ด ยังได้เขียนหนังสือเรื่อง**ละครสร้างสรรค์ “Creative Dramatics”** ขึ้นในพ.ศ. 2473 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ซิลเดิร์นส์ เฮียเตอร์ (Children’s Theater Press) ซึ่งนับเป็นตำราเล่มแรกด้านละครสร้างสรรค์ของโลก

Jungwiwattanaporn (2004) นิยามละครสร้างสรรค์ว่าหมายถึง “ละครที่ไม่เป็นทางการ เกิดขึ้นจากการสมมุติบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรมภายใต้สถานการณ์สมมุติที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ” (p. 14)

Dhamrung (2004) นิยามละครสร้างสรรค์ว่าหมายถึง “ละครนอกกรอบแบบที่นำองค์ประกอบของละครมาใช้ในห้องเรียน ละครประเภทนี้ไม่ต้องการผู้ชม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กตามความถนัดของแต่ละคน” (p.11-12) นอกจากนี้ Dhamrung (2014) อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า “ละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการละครที่ใช้เรื่องราวจากหนังสืออ่าน หรือวรรณกรรมมาเป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนาแบบองค์รวม กิจกรรมละครสร้างสรรค์นำไปใช้ในการเล่นนิทาน การสอนสุขภาพอนามัย และการทำกิจกรรมกับ

เด็กทุกชั้นปี เด็ก ๆ ได้คิดค้นบทในการแสดงละครเอง ตามที่เด็ก ๆ เข้าใจตัวละครและสถานการณ์” (p. 40)

ละครสร้างสรรค์ของวินิเฟรด พอร์ด ซึ่งเป็นละครเวทีสำหรับเด็กเล็กเป็นที่แพร่หลายอย่างมากในสหรัฐอเมริกา กระทั่งมีการจัดตั้งสมาคมละครการศึกษาอเมริกัน (American Educational Theater Association/AETA) ขึ้นครั้งแรกใน พ.ศ. 2479 ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านละครการศึกษา ต่อมาในพ.ศ. 2487 วินิเฟรด พอร์ด ได้จัดประชุมวิชาการด้านละครการศึกษาขึ้นครั้งแรก ณ มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา นำไปสู่การจัดตั้งคณะกรรมการด้านละครเด็ก (Children's Theater Committee/CTC) ขึ้นคณะแรก และต่อมาคณะกรรมการชุดดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นเป็นแผนกแรกของสมาคม มีการแต่งตั้งกรรมการผู้จัดการใหญ่ของ AETA เป็นผู้อำนวยการของแผนก และหลอมรวมคณะกรรมการซึ่งเป็นนักละครการศึกษาชั้นนำใน 16 มลรัฐ รวมทั้งประเทศแคนาดาเข้าไว้ด้วยกันสำเร็จ ใน พ.ศ. 2495

ช่วง พ.ศ. 2513 ถึง 2523 เป็นทศวรรษที่เกิดการใช้ละครการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา ทำให้ใน พ.ศ. 2519 เกิดกระแสการนิยามคำศัพท์เฉพาะใหม่ และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สมาพันธ์เพื่อการละครและการศึกษาแห่งอเมริกา (American Alliance for The Theatre and Education/AATE)” ใน พ.ศ. 2530 สมาพันธ์ดังกล่าวได้จัดประชุมวิชาการ การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นประจำทุกปี กระทั่งปัจจุบัน และสร้างเครือข่ายนักละครการศึกษาขึ้นอย่างกว้างขวาง เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกัน

ปัจจุบันนอกจากจะจัดสอนละครการศึกษาในระดับปริญญาแล้ว มหาวิทยาลัยเท็กซัสออสติน (University of Texas at Austin) ยังได้พัฒนาโปรแกรมการสอนออนไลน์เพื่อเปิดโอกาสให้ครู และนักการศึกษาที่สนใจมาสืบค้น และนำกลวิธีการสอนไปประยุกต์กับการสอนในโรงเรียนด้วย

นอกจากการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว ยังพบว่ามิถุนายนละครในสหรัฐอเมริกาว่า 200 คณะ ในมลรัฐต่าง ๆ ซึ่งใช้ละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับละคร และสร้างทักษะกระบวนการทำงานกลุ่มแก่เยาวชนผ่านการดนตรีสด รวมไปถึงคณะละครสำหรับเด็กเล็กที่เข้าไปจัดการแสดงละครในโรงเรียน ในลักษณะของการเรียนปนเล่น ที่กระตุ้นให้เกิดการโต้ตอบ และการเล่นสมมุติ

ละครการศึกษาในอังกฤษ

Jungwiwattanaporn (2004) และ Dhamrung (2014) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการก่อร่างสร้างตัวของละครสร้างสรรค์ ในประเทศอังกฤษก็ปรากฏการศึกษาการใช้ละครในห้องเรียนเช่นเดียวกัน ปีเตอร์ เสลด (Peter Slade) และคอลลีเวลล์ คูก (Caldwell Cook) นับว่าเป็นผู้สร้างกระแสการนำละครมาใช้ในโรงเรียนในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน มีการนำเกมละครมาใช้เป็นเครื่องมือการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาภาษา และทักษะการสื่อสารด้วย

ในประเทศอังกฤษหนังสือเล่มแรก ๆ ที่ว่าด้วยละครสำหรับเด็กนั้น ได้แก่ หนังสือเรื่องละครเด็ก (Child Drama) ของปีเตอร์ เสลด จัดพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2497 โดยสำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัย-

ลอนดอน (London University Press) หลังจากนั้น มีการผลิตหนังสือเกี่ยวกับละครในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ในประเทศอังกฤษแม้ว่าจะปรากฏการใช้ละครเพื่อพัฒนาเด็กเช่นเดียวกับใน

สหรัฐอเมริกาโดยมีจุดร่วมในการใช้การต้นสดเหมือนกัน แต่ความนิยมในการเรียกละครประเภทนี้ และจุดเน้นกลับแตกต่างกัน ดังที่ Jungwittanaporn (2004) เสนอไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างละครสำหรับเด็กในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ

	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศอังกฤษ
ชื่อเรียก	ละครสร้างสรรค์ (Creative Drama)	ละครในการศึกษา (Drama in Education)
จุดเน้น	<ol style="list-style-type: none"> เน้นกระบวนการทำแบบฝึกหัดไปสู่การแสดงละครต้นสดตามเรื่องที่กำหนดให้ (Story Dramatization) เน้นทักษะและความรู้ของผู้เรียน (พัฒนาจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม สร้างสำนึกทางสังคม พัฒนาทักษะการใช้ภาษา และปูพื้นฐานไปสู่สุนทรียศาสตร์ด้านละครเวที) 	<ol style="list-style-type: none"> เน้นเป้าหมายเชิงปรัชญา หรือเชิงจิตพิสัย เน้นการใช้ละครในห้องเรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือขยายมุมมองในเชิงลึกในเรื่องคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ แก่ผู้เรียน นำกลวิธีของละครในการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการสอนวิชาอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์

การต้นสดที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นลักษณะที่ปรากฏชัดเจนตามแนวทางของ คอลด์เวลล์ นักการศึกษาของอังกฤษซึ่งนับว่าเป็นอีกหนึ่งคนที่สำคัญในการริเริ่มการใช้ละครการศึกษาในอังกฤษ คุณให้ความสำคัญกับปฏิกริยาของเด็กที่มีต่อเรื่องราวที่เผชิญอยู่เบื้องหน้า ผ่านกระบวนการทำงานละครการสร้างบทด้วยความคิดของตนเองจากเรื่องราวที่ครูเล่าให้ฟัง ซึ่งก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้มากกว่าการให้ความสำคัญกับผลผลิตของละครที่สมบูรณ์แบบ

นักวิชาการละครคนสำคัญของอังกฤษ ไบรอันเวย์ (Brian Way) จุดประกายคำถามที่สำคัญ เกี่ยวกับเป้าหมายประสงค์ในการใช้ละครทำงานกับเด็ก กล่าวคือการใช้กิจกรรมละครในโรงเรียนมีเป้าหมายประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นศิลปินอาชีพหรือไม่ หรือ

มีเป้าหมายประสงค์ที่ในการทำละครที่ไม่ได้ต้องการความสมบูรณ์แบบของการแสดง หากแต่ต้องการคุณค่า และความสำคัญที่เกิดขึ้นผ่าน “กระบวนการละคร” ของเด็ก คำถามข้างต้นนำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายในการทำงานละครในโรงเรียนอย่างเป็นทางการ อันมาซึ่งการส่งเสริมให้ครูสามารถใช้อะบวนการละครในชั้นเรียนได้ สามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และแผนการเรียนรู้เพื่อใช้ละครพัฒนาความรู้แก่เด็ก

ทั้งนี้เมื่อกล่าวถึงการใช้ละครเพื่อพัฒนาเด็กในอังกฤษ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับละครสองรูปแบบซึ่งล้วนใช้เป็นแบบแผนในการฝึกหัดครูและแพร่หลายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก กล่าวคือละครเพื่อการศึกษา (Theatre in Education) และละครในการศึกษา (Drama in Education) ซึ่งพัฒนา

ขึ้นโดยโดโรธี ฮีทโคทท์ (Dorothy Heathcote) มีรายละเอียดดังนี้

ละครเพื่อการศึกษา (Theatre in Education หรือTIE) เกิดขึ้นในช่วงพ.ศ. 2508 โดยคณะละครเบลเกรด (Belgrade) ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานว่า “เราจะสร้างสรรค์ละครเพื่อสร้างสังคมที่ดีขึ้น และเป็นพื้นฐานในการเปลี่ยนแปลงชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้น”ได้จัดทำละครประเด็นศึกษาเพื่อนำไปจัดแสดงแก่โรงเรียน และชุมชนต่าง ๆ ในเมืองโคเวนทรี (Coventry) ปัจจุบันคำภาษาไทยที่ใช้เรียกละครประเภทนี้ยังไม่เป็นที่ตกลงใช้ร่วมกันเท่าใดนัก

Jungwiwattanaporn (2004) ระบุว่า “ละครเพื่อการศึกษา (Theatre in Education) หมายถึง ผลงานละครเวทีที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งองค์ประกอบของละครเวทีทั่วไป เพียงแต่อาจจะมีการลดรูปลงให้คงไว้เพียงความเรียบง่ายในเชิงเทคนิค เพื่อความคล่องตัวในการสัญจรไปตามสถานที่ต่าง ๆ” (p. 13) นอกจากนี้ยังระบุเพิ่มเติมอีกว่าคุณภาพของละครเพื่อศึกษานั้น คือ คุณภาพของการนำเสนอ ที่ต้องสมบูรณ์ทั้งเรื่องการแสดง การกำกับการแสดง การเขียนบท รวมถึงการออกแบบกิจกรรม และการออกแบบองค์ประกอบทุกด้าน โดยมีเป้าหมายหลักในการใช้ประสบการณ์ซึ่งเกิดการจากชมละครเวทีมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาแก่ผู้ชม เป็นการประนีประนอมจุดร่วมกันครั้งทางระหว่างละครเวทีเต็มรูปแบบและละครสร้างสรรค์

ในขณะที่ Dhamrung (2004) เรียก Theatre in Education ว่า

“ละครประเด็นศึกษา” หมายถึง ละครที่ “นำเสนอ “การแสดง” ที่มีประเด็น (issue) และนำไปสู่การพูดคุย เสวนา และปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรมของผู้ชม การแสดงใช้

“ครู/นักแสดง (actor/teacher)” ซึ่งเป็นนักแสดงอาชีพ นำเสนอ “ละครที่มีประเด็นปัญหา” ในโรงเรียนซึ่งอาจเป็นละครฉากสั้น ๆ หรือละครทั้งเรื่อง ใช้พื้นที่ในโรงเรียนเป็นพื้นที่เพื่อแสดง (p.13)

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของละครประเด็นศึกษาว่าละครประเภทนี้เมื่อผู้ชมดูละครจบแล้ว จะต้องเกิดการกระตุ้นให้คิด วิเคราะห์ เปรียบเทียบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่นำเสนอผ่านละคร อย่างไรก็ตาม Dhamrung (2014) ได้ปรับเปลี่ยนคำเรียกผู้แสดงละครประเด็นศึกษาซึ่งเป็นนักแสดงอาชีพนี้ว่า “ครู/ศิลปิน (Actor-Teacher)”

อาจกล่าวได้ว่าละครเพื่อการศึกษาเป็นต้นทางเพื่อการพัฒนาโดยการสร้างละครที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตรของโรงเรียน เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้คณะละครต่าง ๆ ได้ก้าวข้ามขอบเขตสถานที่การแสดงที่แต่เดิมจำกัดอยู่เพียงบนเวที แล้วเร่แสดงละครไปในโรงเรียนต่าง ๆ ทำให้กำแพงที่สี่ (fourth wall) ถูกทำลายลงเนื่องจากความที่ต้องใกล้ชิด และมีส่วนร่วมกับผู้ชม ดังนั้นในคณะละครจำต้องมีครูที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเป็นนักการละครควบคู่กัน

การเริ่มต้นเข้าไปสู่พื้นที่โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของคณะละครเพื่อการศึกษาในระยะแรกเน้นเรื่องความรับผิดชอบ หากแต่กลวิธีการนำเสนอ การแสดง และการเสวนาออกแบบให้แตกต่างกันตามช่วงอายุ และความสนใจของนักเรียน ต่อมาจึงได้เลือกเอาเรื่องราว และหัวข้ออันเชื่อมโยงกับเนื้อหาในหลักสูตรของโรงเรียน และเหตุการณ์รอบตัวของผู้เรียน มานำเสนอพร้อมแสงหากลวิธีที่ทำให้เด็ก ๆ สนใจละคร ตั้งคำถาม ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม ระดมสมอง และนำไปสู่การพัฒนาแนวทาง

แก้ไข้ปัญหาที่พวกเขาเผชิญ พัฒนบทละครที่มาจาก การทำงานกลุ่มร่วมกันของผู้เรียน โดยมีครูเป็น ผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้กล่าวอีกอย่างหนึ่งดังที่ Dhamrung (2014) กล่าวไว้ได้ว่า ละครเพื่อการศึกษา เป็นละคร สื่อประสมที่มุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมที่เรียกว่า “การมีส่วนร่วมในละคร”

คณะละครเพื่อการศึกษาต้องสามารถทำงาน แบบมีส่วนร่วม ทำให้นักแสดงต้องพัฒนาทักษะการ สื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนบทละคร จากข้อมูลที่ได้รับการสืบค้นรวบรวมมาอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีการลงพื้นที่แสวงหาข้อมูล การสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญในสังคมเกี่ยวกับประเด็นที่น่าสนใจ ตลอดจนพัฒนาความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นที่ขัดแย้ง หรือสวนทางกับความคิดเห็นของ ตนซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังการพูดคุยเสวนาหลังการ แสดงสิ้นสุดลง

ละครอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในอังกฤษภาย หลังจากละครประเด็นศึกษา ได้แก่ ละครในการศึกษา (Drama in Education หรือ DIE) เริ่มโดยศาสตราจารย์ โดโรธี ฮีธโคตท์ (Dorothy Heathcote) แห่งมหา- วิทยาลัยนิวแคสเชิล (Newcastle University) ประเทศอังกฤษ ผู้ที่ได้รับอิทธิพลความคิดจากเบรนา เวย์ และเป็นผู้พัฒนาละครรูปแบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่องร่วมกับเกวิน บอลตัน (Gavin Bolton) ระหว่าง พ.ศ. 2534-2538

Dhamrung (2014) ระบุว่า “ละครในการศึกษา เป็น “กระบวนการละคร” ที่ครูและนักแสดงใช้ โดย มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ เด็ก ๆ ในชั้นเรียน การทำละครในการศึกษานั้นไม่ เน้นผลผลิตละคร แต่เน้นการพัฒนาผู้ร่วมกลุ่มผ่าน กิจกรรมละครที่เตรียมไว้” (p. 41) หรือกล่าวได้ว่าจะ มุ่งเน้นความเข้าใจ และปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเมื่อร่วมกัน

ทำกิจกรรมใดในกระบวนการ อันจะส่งผลให้ผู้ร่วม กิจกรรมได้เรียนรู้เรื่องราว และได้ประสบการณ์ใน หัวข้อที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันเด็ก ๆ ก็จะเข้าใจเรื่อง การสื่อสารความคิด และการทำงานร่วมกัน

นิยามข้างต้นแสดงให้เห็นว่าละครในการศึกษา มีปัจจัยสำคัญอยู่ที่ “ครู” ฮีธโคตท์ และบอลตัน เรียก เทคนิคบทบาทของครูดังกล่าวว่า “Teacher in Role” Dhamrung (2014) แปลว่า “ครูในบทบาทสมมุติ” พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมว่า “ครูไม่ได้เป็นผู้สอน แต่ จัดสถานการณ์ให้กับชั้นเรียนโดยไม่มีผู้ชม ทั้งนี้ครู สามารถเป็นตัวละครที่ช่วยในการพัฒนาเรื่องกิจกรรม มีบทบาทที่แตกต่างไปจากครูคนเดิมที่เด็ก ๆ พบปะ ทุกวัน” (p. 43)

เทคนิคครูในบทบาทสมมุติ ไม่ได้เป็นเพียง เทคนิคที่แพร่หลายในการฝึกหัดครู หรือพัฒนาครู ให้สามารถเป็นผู้นำในการเล่าเรื่องได้เพียงเทคนิค เดียวเท่านั้น Dhamrung (2014) ระบุว่ายังมีเทคนิค อื่น ๆ อีก ซึ่งสามารถสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

การคุยกับผู้เชี่ยวชาญ คือ การเปิดโอกาสให้เด็ก ได้พบเจอพูดคุยแลกเปลี่ยน และสะท้อนความคิดกับ ผู้รอบรู้ในด้านต่าง ๆ อันเกี่ยวกับประเด็นศึกษา เพื่อ นำมาสู่การแก้ไข้ปัญหาในประเด็นศึกษานั้น ๆ

เก้าอี้ร้อน (hot seat) คือ ผู้เรียนจะสัมภาษณ์ ถามคำถาม แลกเปลี่ยน และโต้แย้งความคิดกับ ตัวละครซึ่งได้รับการสวมบทบาทในสถานการณ์ที่ กำหนดให้ นั้น ๆ

การขยายเรื่องราว คือ การกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ถึงสาเหตุและผลลัพธ์ของสิ่งนั้น โดยเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้สืบค้นถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน และภายหลัง

เทคนิคครูในบทบาทสมมุติของฮีธโคตท์เป็นที่นิยมแพร่หลายอย่างยิ่ง กระทั่งในสหรัฐอเมริกาก็ได้รับเอาเทคนิคดังกล่าวไปใช้ในการจัดกิจกรรมละครในโรงเรียนมากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้เทคนิคดังกล่าวต้องระมัดระวังในการนำไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน

กล่าวโดยสรุปละครในการศึกษานับว่าเป็นเครื่องมือในการสอนองค์ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเน้นความเข้าใจ ปฏิสัมพันธ์กลุ่ม ดังนั้น ในกระบวนการ เมื่อผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรมจะส่งผลให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รับความรู้ และประสบการณ์ตรงจากประเด็นนั้น เกิดการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน และพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างกัน ละครในการศึกษานี้ส่งผลให้เกิด “การศึกษาสำหรับครู” เพื่อพัฒนาให้ครูสามารถใช้ละครเป็นสื่อการสอน และสามารถเป็นผู้นำกิจกรรมได้ด้วย

ในประเทศอังกฤษมีการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่มุ่งพัฒนาครูที่มีความรู้ความเข้าใจด้านละครการศึกษาเช่นเดียวกับในสหรัฐอเมริกา เช่น ศูนย์ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวอร์ริค (Center of Education Studies, Warwick University) ได้เปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท (M.A. in Drama and Theatre Education) ในขณะที่วิทยาลัยโกลด์สมิธ มหาวิทยาลัยลอนดอน (Goldsmith, London University) ได้จัดหลักสูตรระดับปริญญาโท (M.A. in Drama in Educational, Community and Social Contexts) ส่วนวิทยาลัยวาททิยา และการละคร เซนทรัล รอยัล มหาวิทยาลัยลอนดอน (Royal Central School of Speech and Drama, University of London) ก็มีหลักสูตรดังกล่าวเช่นเดียวกันทั้งในระดับปริญญาโท (B.A. in Drama, Applied Theatre and Education) และ

ประกาศนียบัตร (Applied Theatre with Young People)

ละครการศึกษาในประเทศไทย

ตลอดนับเนื่องกว่า 40 ปีที่ผ่านมา ละครการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นเครื่องมือจัดการเรียนการสอนแก่เด็กและเยาวชนไทยในพื้นที่สถานศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทั่งระดับอุดมศึกษา เกิดละครชุมชน และละครในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน เพิ่มพูนความรู้เพศศึกษา ไรต์เอดส์ ฯลฯ ดังปรากฏโรงเรียนหลายแห่งได้จัดให้มีโครงการละคร หรือชมรมละครในโรงเรียน เช่น โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เป็นต้น ส่วนคณะละครก็มีจำนวนมากเช่นกันทั้งในเมืองหลวง และต่างจังหวัด เช่น คณะละครมะขามป้อม คณะละครมรดกใหม่ คณะละครมานีมานะ

จุดเริ่มต้นของละครการศึกษาในประเทศไทย เริ่มต้นจากการจัดการเรียนสอนในสายศิลปะการละคร ไม่ใช่สายครุศาสตร์ กล่าวคือ เริ่มต้น ณ ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ราวพ.ศ. 2517 ผู้ริเริ่มวิชาดังกล่าวได้แก่ รองศาสตราจารย์อรชุนมา ยุทธวงศ์ ซึ่งขณะนั้นเพิ่งสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต ด้านการละครจากมหาวิทยาลัยฮาวาย ประเทศสหรัฐอเมริกา แล้วกลับมารับราชการสอนหนังสือที่ประเทศไทย ต่อมาจึงมีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาดังกล่าวในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ อีกหลายสถาบัน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนละครการศึกษาในประเทศไทยแต่เดิมนั้นมีจุดมุ่งหมายให้ศิลปิน หรือนักการละครสามารถหยิบยกนำเอาเทคนิค และกระบวนการละคร

การศึกษาไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

แนวคิดการใช้ละครเพื่อจุดประสงค์ทางการเมืองปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้นใน พ.ศ. 2518 นักศึกษาสาขาการละครคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นำโดย คำรณ คุณะดิถก ซึ่งเคยจับกลุ่มแสดงละครกันมาตั้งแต่ พ.ศ. 2512 ได้เริ่มจัดอบรมการละครแก่นักศึกษานักศึกษาแก่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ก่อให้เกิดเป็นชมรมพระจันทร์เสี้ยวการละครขึ้น ทว่าต่อมาหลังจากเหตุการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2519 ชมรมพระจันทร์เสี้ยวจำต้องสลายตัวไปอยู่ต่างประเทศ และกลับมารวมตัวใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ. 2530 ปัจจุบันชมรมพระจันทร์เสี้ยวมี “คณะละครยัยหุ่น” เพื่อสร้างสรรค์การแสดงสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ภายใต้แนวคิด “ละครคือการฝึกฝน” อีกด้วย

ในบริบทสถาบันอุดมศึกษาไทยปรากฏการสอนละครการศึกษา ละครเยาวชน และละครสร้างสรรค์อย่างจริงจังเช่นเดียวกับในต่างประเทศ ทั้งในคณะด้านศิลปะการละคร และด้านครุศาสตร์ทั้งในระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งเป็นรายวิชาเลือกเพื่อผลิตนักศึกษาที่สามารถทำกิจกรรมละครในชุมชน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นต้น และระดับบัณฑิตศึกษา เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สวนสุนันทา อีกทั้งมีการทำวิจัย และสร้างสรรค์ผลงานละครการศึกษาจำนวนหนึ่ง เช่น งานวิจัยเรื่อง **การใช้ละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียน** ของ Jungwiwattanaporn (2003) **การสร้างบทและจัดแสดงละครสำหรับเยาวชน เรื่อง เจ้าหญิงซีเซาและเจ้าชายคางคก** ของ Dhamrung (2008) งานวิจัยเรื่อง **กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก (โดยใช้ละครเพื่อการศึกษา)** ของ Wunwichai (2014) เป็นต้น

ประโยชน์ของละครการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัย และบทความวิชาการด้านละครการศึกษา (Boonpattanaporn, 2014; Howell & Heap, 2013; Dhamrung, 2004; Jungwiwattanaporn, 2004; Richardson, 2015; Water, McAvoy, & Hunt, 2015) พบว่า ละครศึกษามีประโยชน์หลายด้านครอบคลุมจุดมุ่งหมายทางการศึกษาครบทั้ง 3 จุดมุ่งหมาย ได้แก่ “1) พุทธิ คือ จุดมุ่งหมายซึ่งเน้นการจำได้หมายรู้ การผลิตผลงาน การสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาทางสมอง 2) จิตต คือ จุดมุ่งหมายที่เน้นอารมณ์ความรู้สึกทัศนคติ การชื่นชมในคุณค่า 3) พลังทักษะ คือ จุดมุ่งหมายที่เน้นกล้ามเนื้อ ประสาทสัมผัสของกล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหว” (Thong-umai, trans., 1980, p. 6-7) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ประโยชน์ของละครการศึกษาจำแนกตามฟิลิป

ด้าน	ประโยชน์ของละครการศึกษา
พุทธิ	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงในสังคม 2. พัฒนาการการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล 3. พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมจินตนาการ และการเรียนรู้ศิลปะ 4. พัฒนาทักษะทางสังคม การอยู่ร่วม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น 5. พัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ต่าง ๆ 6. พัฒนาอัตลักษณ์ และการแสดงออกที่เหมาะสมตามกาลเทศะ
จิตต	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาความซาบซึ้งในภูมิหลัง และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม 2. พัฒนาคุณธรรม ศีลธรรม และขัดเกลาจิตใจให้ละเอียดอ่อน 3. พัฒนาความเคารพในเพื่อนมนุษย์ และความเชื่อของกลุ่มชน
พลังทักษะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาการใช้อวัยวะของร่างกายให้เกิดความชำนาญ คล่องแคล่วว่องไว 2. พัฒนาการจัดวางอวัยวะของร่างกายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม 3. พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และความอ่อนไหวของประสาทสัมผัส

สรุป

ละครการศึกษาเป็นร่วมใหญ่ที่ครอบคลุมละครเด็ก และละครเยาวชนทุกรูปแบบ พัฒนาการของละครการศึกษาที่ได้นำเสนอนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการศึกษา จำต้องได้รับการค้นคว้าอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ละครการศึกษาที่มีหัวใจอยู่ที่การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการศึกษาด้านพุทธิ จิตต และพลังทักษะ เมื่อผู้เรียนได้สัมผัสกับกิจกรรม ผลงาน หรือกระบวนการละคร สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นประสบการณ์ตรงที่จะก่อให้เกิดความทรงจำระยะยาวแก่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดคลังความทรงจำสำหรับเรียกพินิจกลับมาใช้ใหม่เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ที่เทียบเคียงได้กับสถานการณ์ในละครนั่นเอง

บรรณานุกรม

Boonpattanaporn, P. (2014). Opportunities for practicing English: It is a matter of picking them up. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 34(3), 176-190. (in Thai).

Bowell, P., & Heap, B. (2013). *Planning process drama*. Oxon, England: Roulledge

Chutintaranond, T. (2016). *Thainess enhancement using drama-based instruction for undergraduate students* (Unpublished doctoral dissertation). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand. (in Thai).

Dhamrung, P. (2004). *Drama for youth*. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press. (in Thai).

- Dhamrung, P. (2008). *Youth theatre creation: A case study of The Sleeping Beauty and the Toad Prince*. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Dhamrung, P. (2014). *Applied theatre: Using drama for development*. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- Heathcote, D., & Balton, G. (1995). *Drama for learning: Dorothy Heathcote's mantle of the expert approach to education*. Portsmouth, NH: Heineman
- Jungwiwattanaporn, P. (2003). *Creative drama using to develop learners*. Bangkok, Thailand: Prik-Wan Graphic. (in Thai).
- Jungwiwattanaporn, P. (2004). *Creative drama for children*. Bangkok, Thailand: Academic Development Publishing House. (in Thai).
- Kae-Manee, T. (2013). *Science of instruction*. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- Richardson, M. (2015). *Youth theatre*. Oxon, England: Routledge.
- Thong-umai, U. (Trans.). (1980). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- Water, M., McAvoy, M., & Hunt, K. (2015). *Drama and education*. Oxon, England: Routledge.
- Wunwichai, R. (2014). *Wellness learning activity for secondary students: A case study of grade 9 students in Ongkharak School, Nakhon-Nayok*. Bangkok, Thailand: Srinakharinwirot University. (in Thai).